

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Rzeszowie

LRZ.410.005.04.2016
P/16/099

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Rzeszowie
ul. Kraszewskiego 8, 35-016 Rzeszów
T +48 17 780 23 00, F +48 17 780 23 06
lrz@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/16/099 Bezpieczeństwo i higiena nauczania w szkołach publicznych
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie
Kontroler	Cezary Paciura – główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do przeprowadzenia kontroli nr LRZ/28/2016 z dnia 29 kwietnia 2016 r. (dowód: akta kontroli str. 1)
Jednostka kontrolowana	Szkoła Podstawowa nr 28 im. ppłk Łukasza Cieplińskiego wchodząca w skład Zespołu Szkół nr 6 w Rzeszowie, 35-118 Rzeszów, ul. Ignacego Solarza nr 12, zwana dalej Szkołą
Kierownik jednostki kontrolowanej	Dyrektorem Zespołu Szkół Nr 6 (Dyrektorem) od dnia 1 września 2006 r. jest Dorota Chmura (dowód: akta kontroli str. 2 - 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności¹

Ocena ogólna

Uzasadnienie oceny ogólnej

Szkoła w kontrolowanym okresie, tj. w roku szkolnym 2015/2016 (do czasu zakończenia kontroli) nie zapewniła uczniom w pełni bezpiecznych i higienicznych warunków nauczania.

Najwyższa Izba Kontroli (NIK) stwierdziła, iż liczebność oddziałów klas I-III nie przekraczała dopuszczalnego limitu określonego w ustawie z dnia 7 września 1991 r. *o systemie oświaty*². Zastrzeżenia NIK dotyczyły planów zajęć dydaktyczno-wychowawczych klas I-VI, zwłaszcza zróżnicowanego czasu rozpoczynania lekcji, nierównomiernego rozłożenia zajęć w tygodniu pod względem liczby godzin i stopnia trudności przedmiotów, przerw międzylekcyjnych po zajęciach z wychowania fizycznego, a także nieprzestrzegania wymogu ergonomii.

Uczniowie korzystali z pomieszczeń do nauki wraz z niezbędnym wyposażeniem, z biblioteki, świetlicy, szatni, zespołu urządzeń sportowo rekreacyjnych, gabinetu profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej, a także z komputerów z dostępem do Internetu wraz z oprogramowaniem zabezpieczającym przed dostępem do treści niepożądanych, co było zgodne z zapisami rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. *w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach*³. Nauczycieli przeszkolono z zakresu udzielania pierwszej pomocy, a sposób prowadzenia dokumentacji powypadkowej uczniów nie budził zastrzeżeń.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

² Dz. U z 2015 r., poz. 2156 ze zm.

³ Dz. U. z 2003 r., poz. 69 ze zm.

Uczniom umożliwiono pozostawianie części podręczników i przyborów szkolnych, jednak podejmowane działania na „rzecz lekkich tornistrów” nie były w pełni skuteczne, o czym świadczy fakt, iż u 56,1% zbadanych uczniów ciężar tornistra przekraczał 10%, w tym u 13,9% - 15% masy wagi ich ciała.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Organizacja pracy uczniów

Opis stanu
faktycznego

1.1. Według stanu na dzień 30 września 2015 r. do 29 oddziałów Szkoły uczęszczało 611 uczniów. W 5 oddziałach klas I naukę pobierało 110 uczniów, w 7 oddziałach klas II - 138, w 5 oddziałach klas III – 116, a w 12 oddziałach klas IV – VI odpowiednio 74, 82 i 91 uczniów.

W roku szkolnym 2015/2016 liczebność uczniów klas I-II nie przekraczała dopuszczalnego limitu, określonego w art. 61 ust. 3 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty⁴. Do oddziałów klas pierwszych uczęszczało po 22 uczniów, natomiast do klas drugich od 15 do 25⁵.

W 4 oddziałach klas trzecich, liczba uczniów wynosiła od 19 do 24, natomiast w klasie 3a – 27 uczniów⁶.

Do 4 oddziałów klas IV, V i VI uczęszczało odpowiednio od 16 do 23, od 13 do 26 i od 19 do 24 uczniów⁷.

W kwietniu 2016 r. do Szkoły uczęszczało 608 uczniów, w tym 109 do klas pierwszych, 137 do klas drugich oraz 73 do klas czwartych.

(dowód: akta kontroli str. 4 - 5)

Na dzień 30 września 2015 r. do Szkoły uczęszczało 326 uczniów spoza obwodu, co stanowiło 53,4% uczniów ogółem, z tego 37 do klas pierwszych, 78 do klas drugich, 71 do klas trzecich oraz odpowiednio 34, 56 i 50 do klas IV-VI.

(dowód: akta kontroli str. 6)

Dyrektor Dorota Chmura wyjaśniła, że zmieniono granice obwodów szkół, ponieważ z dniem 1 września 2015 r. działalność rozpoczęła Szkoła Podstawowa Nr 18. Część uczniów z obwodu nowej szkoły dalszą naukę kontynuowało w naszej placówce.

(dowód: akta kontroli str. 7 - 12)

2.1. W toku kontroli przeanalizowano plany zajęć dydaktyczno-wychowawczych wszystkich 29 oddziałów Szkoły, z tego 17 z klas I-III i 12 z klas IV-VI. Z analizy tej wynika, że:

- oddziały funkcjonowały w systemie jednoczłonowym. Zajęcia w poszczególnych dniach tygodnia rozpoczynano o różnicowanej porze. Edukacja wczesnoszkolna w oddziałach klas I-III zaczynała się w godzinach 7.50 – 11.35, a kończyła w godzinach 10.20 – 14.10. W klasach IV-VI zajęcia obowiązkowe rozpoczynały się w godzinach 7.50 – 9.35 i kończyły się w godz. 12.20 – 15.00.
- w 9 oddziałach klas IV-VI stwierdzono przypadki kumulowania i łączenia zajęć z matematyki i przyrody w trakcie których dominuje praca statystyczna

⁴ Dz. U. z 2015 r., poz. 2156 ze zm.

⁵ 2a-25, 2b-19, 2c-15, 2d-23, 2e-21, 2f-19, 2g-16

⁶ 3a-27, 3b-24, 3c-22, 3d-24, 3e-19

⁷ 4a-18, 4b-23, 4c-16, 4d-17, 5a-13, 5b-20, 5c-26, 5d-23, 6a, 6b i 6c po 24, 6d-19

i długotrwała koncentracja uczniów, także łączenia przedmiotów, w tzw. „bloki”.

Zajęcia z matematyki i przyrody w klasie 4a zaplanowano (w czwartek) na pierwszej i drugiej lekcji, w klasie 5c (w poniedziałek), a w klasie 6b (w czwartek) na drugiej i trzeciej lekcji, w klasie 4c (w środę), a w klasie 6a (we wtorek) na trzeciej i czwartej lekcji. Zajęcia z tych przedmiotów w klasie 4b, 5d i 6c zaplanowano w czwartek i środę na czwartej i piątej lekcji, zaś w klasie 6b i 6d w środę i czwartek na piątej i szóstej godzinie lekcyjnej;

- w 7 oddziałach⁸ łączono w bloki zajęcia z języka polskiego. Dwugodzinne zajęcia z języka polskiego w klasie 4a i 6a ulokowano w czwartek i wtorek na pierwszej i drugiej godzinie, w klasie 5b w poniedziałek (na drugiej i trzeciej), w klasie 4b i 5a na czwartej i piątej lekcji, a w klasie 6c we wtorek (na czwartej i piątej) oraz w środę na piątej i szóstej lekcji. Klasa 6b zajęcia z j. polskiego miała we wtorek na szóstej i siódmej godzinie lekcyjnej.

(dowód: akta kontroli str. 13 - 14)

Ustalono
nieprawidłowości

Stwierdzono nierównomierne obciążenie zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia, co stanowiło naruszenie § 4 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny w szkołach.

Klasy pierwsze miały dziennie od 2 do 6 godzin lekcyjnych⁹, klasy drugie i trzecie od 3 do 6¹⁰, klasy czwarte i piąte od 4 do 7¹¹, zaś klasy szóste od 5 do 7 godzin lekcyjnych¹².

(dowód: akta kontroli str. 13 - 44)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

1. Spośród 12 zbadanych oddziałów klas IV-VI, w 3 przypadkach stwierdzono naruszenie zasad higieny pracy umysłowej. Zajęcia z przyrody lub matematyki w klasach 6b i 6d, na których dominuje praca statyczna i długotrwała koncentracja, zaplanowano w blokach w środę i we wtorek na piątej i szóstej godzinie lekcyjnej.

Zajęcia z przyrody i matematyki klasa 6b miała również w czwartek na drugiej i trzeciej lekcji. Natomiast w klasie 6a, zajęcia z matematyki zaplanowano na 6 godzinie w następujących po sobie dniach, tj. w czwartek i piątek.

Stwierdzono również rozpoczynanie zajęć o zróżnicowanej porze. Różnica w rozpoczynaniu zajęć obowiązkowych w klasach I-III wynosiła od 1 do 3, a w klasach IV-VI od 1 do 2 godzin dla danego oddziału.

Dyrektor Szkoły Dorota Chmura wyjaśniła, że różnice w rozpoczynaniu zajęć wynikały z „braku wolnych sal lekcyjnych”. Zdarzają się przypadki, że do jednej sali lekcyjnej przydzielono dwie klasy. Stanowiło to duże utrudnienie przy układaniu tygodniowego rozkładu zajęć. Na prośbę rodziców opracowano jednozmianowy plan zajęć dydaktyczno-wychowawczych, gdyż w przypadku dwuzmianowego systemu nauki, lekcje kończyłyby się ok. godz. 19. Część uczniów rozpoczynających naukę na drugiej zmianie, w tym wliczając pobyt na świetlicy przebywałoby w Szkole ok 10 godzin.

Różnice w rozpoczynaniu lekcji oraz w liczbie godzin w poszczególnych dniach tygodnia wynikały też z tego, że w klasach IV-VI, na pierwszych godzinach lekcyjnych planowano zajęcia dodatkowe, na które rodzice wyrazili zgodę, a także ze względu na ujęcie w planie zajęć na pływalni (na pierwszych lub ostatnich lekcjach). W klasach I-III są to zajęcia dodatkowe, w klasach starszych – zajęcia

⁸ klasy 4a, 4b, 5a, 5b, 6a, 6b, 6c i 6d

⁹ 1a, 1b, 1c i 1e

¹⁰ 2b, 2c, 2d, 2e i 2g oraz 3a, 3b, 3c i 3d

¹¹ 4b, 4c oraz 5b, 5c i 5d

¹² 6a, 6b, 6c i 6d

obowiązkowe w ramach wychowania fizycznego w wymiarze 2 godz. tygodniowo. W Szkole są dwie pracownie komputerowe, w których odbywają się obowiązkowe zajęcia informatyczne, w tym również dla uczniów Gimnazjum.

(dowód: akta kontroli str. 45 - 46)

2. Z analizy tygodniowego rozkładu zajęć dydaktyczno-wychowawczych klas I-VI wynika, iż nauka w Szkole trwała przez osiem godzin lekcyjnych, w trakcie których było siedem przerw międzylekcyjnych. Czas przerw wynosił od 5 do 20 minut. Najkrótsza przerwa 5 minutowa była po pierwszej i siódmej godzinie, 10 minutowa po drugiej, trzeciej, piątej i szóstej, a najdłuższa – 20 minutowa, po czwartej godzinie lekcyjnej.

W kontroli ustalono, iż dwóm oddziałom klas pierwszych i drugich, a także trzem oddziałom klas III-V¹³ zajęcia wychowania fizycznego zaplanowano na pierwszej godzinie lekcyjnej, po której była najkrótsza przerwa międzylekcyjna. W pozostałych przypadkach czas przerw po zajęciach wychowania fizycznego wynosił od 10 do 20 minut.

Według NIK, taki sposób planowania zajęć, w tym 5 minutowych przerw międzylekcyjnych po zajęciach wychowania fizycznego nie stwarzał uczniom warunków do odpowiedniej regeneracji sił, zachowania higieny osobistej czy uzyskania optymalnej efektywności pracy umysłowej.

(dowód: akta kontroli str. 13 - 44)

Dyrektor Szkoły Dorota Chmura wyjaśniła, że wychowanie fizyczne planowano na pierwszej lekcji ze względu na maksymalne wykorzystanie dwóch sal gimnastycznych przez wszystkie oddziały Zespołu (Szkołę i Gimnazjum Nr 5). Chcąc, by każda klasa miała możliwość ćwiczeń na dużej sali, lekcję wychowania fizycznego planowano na pierwszej godzinie lekcyjnej. Według dyrektora 5 minutowa przerwa międzylekcyjna nie jest przeszkodą by uczniowie się przebrali i przemieścili do innej sali. Uczniowie, rodzice i nauczyciele nie zgłaszali uwag do takiego rozkładu zajęć. Zwróci jednak uwagę, aby „od przyszłego roku szkolnego wydłużyć przerwę do 10 minut”.

(dowód: akta kontroli str. 47)

Ocena cząstkowa

Według NIK rozkład zajęć dydaktyczno-wychowawczych Szkoła zorganizowała nie w pełni zgodnie z zasadami higieny szkolnej. Zastrzeżenia dotyczą zróżnicowanej pory rozpoczynania zajęć, nierównomiernego rozłożenia zajęć zarówno pod względem liczby godzin jak i stopnia trudności przedmiotów, a zwłaszcza planowania przedmiotów, na których dominuje praca statystyczna i długotrwała koncentracja po piątej godzinie lekcyjnej, a także 5 minutowych przerw międzylekcyjnych po zajęciach z wychowania fizycznego.

2. Bezpieczne i higieniczne warunki pobytu uczniów w Szkole

2.1.1. Zgodnie z art. 67 ust. 1 pkt 2 ustawy o *systemie oświaty*, Szkoła zapewniła uczniom możliwość korzystania z biblioteki. Czas pracy biblioteki dostosowano do potrzeb uczniów.

(dowód: akta kontroli str. 48 - 68, 160 - 163, 249 - 273)

2.1.2. Stosownie do art. 67 ust. 1 pkt 3 ustawy o *systemie oświaty*, Szkoła zapewniała uczniom możliwość korzystania ze świetlicy. Świetlica składała się z 3 pomieszczeń przeznaczonych do nauki i zabawy o łącznej pow. 132 m².

Czas pracy świetlicy był adekwatny do potrzeb. Świetlica była czynna od poniedziałku do piątku w godz. od 6.30 do 17.00.

Opis stanu
faktycznego

¹³ Ia, Ic, 2d, 2 g, 3d, 4a i 5a

(dowód: akta kontroli str. 48 - 72, 90 - 96, 249 - 273)

2.1.3. W myśl art. 67 ust. 1 pkt 5 ustawy o *systemie oświaty*, Szkoła zapewniała uczniom możliwość korzystania z zespołu urządzeń sportowych i rekreacyjnych, w skład którego wchodzi sala gimnastyczna o pow. 275 m², sala rekreacyjna o pow. 110 m², kryta pływalnia „Karpik”, a także kompleks boisk sportowych, bieżnia, skocznia w dal, stanowisko do pchnięcia kulą i plac zabaw „Radosna szkoła”.

W trakcie kontroli stwierdzono, iż uczniowie Szkoły nie mogli korzystać z dwóch boisk do koszykówki, boiska do piłki siatkowej oraz z bieżni. W miejscu rozebranych boisk trwały prace związane z budową boiska wielofunkcyjnego do siatkówki i koszykówki o nawierzchni z kostki gumowej oraz boiska do tenisa ziemnego. W miejscu bieżni żużlowej wybudowana zostanie bieżnia czterotorowa z nawierzchnią poliuretanową typu tartan. Będą także nowe chodniki, schody terenowe oraz oświetlenie. Zakończenie robót zaplanowano na 15 sierpnia 2016 r.

(dowód: akta kontroli str. 73 - 96)

Oględziny boiska do piłki nożnej i piłki ręcznej oraz placu zabaw wykazały, iż nawierzchnia była równa, zaś bramki zamocowano na stałe. Tablice informacyjne określające zasady bezpiecznego użytkowania urządzeń i sprzętu sportowego umieszczono w sali gimnastycznej, rekreacyjnej i na krytej pływalni, a dotyczące gier i zabaw – na placu zabaw.

Podano w nich informacje, że korzystanie z urządzeń sportowych i rekreacyjnych dopuszczalne jest wyłącznie pod nadzorem nauczyciela lub osób dorosłych.

(dowód: akta kontroli str. 249 - 273)

Ustalone
nieprawidłowości

W kontroli stwierdzono nieprzestrzeganie zasady bezpiecznego użytkowania urządzeń sportowych i sprzętu sportowego gdyż na boisku szkolnym do piłki nożnej i do piłki ręcznej nie umieszczono tablic informacyjnych, o których mowa w § 31 ust. 6 rozporządzenia w *sprawie bezpieczeństwa i higieny*.

Dyrektor Szkoły Dorota Chmura wyjaśniła, że tablice takie były na boisku szkolnym, jednak ze względu na budowę boiska wielofunkcyjnego i bieżni zostały zdemontowane.

Tablice informacyjne określające zasady bezpiecznego użytkowania urządzeń i sprzętu sportowego umieszczono na boisku w dniu zakończenia kontroli.

(dowód: akta kontroli str. 249 - 273, 275 - 276)

2.2. Kontrola Szkoły w zakresie bezpieczeństwa wykazała, że:

- zgodnie z § 5 rozporządzenia w *sprawie bezpieczeństwa i higieny*, plan ewakuacji Szkoły umieszczono w widocznych miejscach (na korytarzach), w sposób zapewniający łatwy dostęp do niego. Drogi ewakuacyjne oznaczono w sposób wyraźny i trwałe,
- teren Szkoły jest ogrodzony, chociaż dwa wejścia nie posiadały furtek. Szlaki komunikacyjne wychodzące poza teren Szkoły skierowano na ulicę o małym natężeniu ruchu, co odpowiadało § 7 ust. 1 i 4 powołanego wyżej rozporządzenia),
- nawierzchnia dróg i przejść była równa, a teren Szkoły był częściowo oświetlony (§ 7 ust. 2 pkt 1 i 2 rozporządzenia w *sprawie bezpieczeństwa i higieny*),
- otwory kanalizacyjne, studzienki i zagłębienia na terenie Szkoły zakryto odpowiednimi pokrywami lub trwale zabezpieczono (§ 7 ust. 3 ww. rozporządzenia),

- miejsca pracy (pokój nauczycielski) oraz pomieszczenia do których wzbroniony jest dostęp osobom nieuprawnionym (kuchnia szkolna) odpowiednio oznakowano i zabezpieczono przed swobodnym do nich dostępem (§ 15 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny),
- obiekt Szkoły składa się z pięciu segmentów, w tym trzech dwupiętrowych. Schody w segmentach wyposażono w balustrady z poręczami i zabezpieczono przed ewentualnym zsuwaniem się po nich. Otwarte przestrzenie między biegami schodów zabudowano metalowymi kratownicami. Część stopni schodów zabezpieczono nakładkami, a na części zamontowano dodatkowe poręcze (§ 16 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny),

(dowód: akta kontroli str. 152 - 157, 249 - 273)

2.3. W kontroli ustalono, iż pomieszczenia sanitarnohigieniczne Szkoły dostosowano do wymogów określonych w § 8 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny. Zapewniono w nich ciepłą i zimną wodę bieżącą oraz środki higieny osobistej (papier toaletowy, mydło, ręczniki papierowe). Urządzenia sanitarnohigieniczne były sprawne i utrzymane w czystości.

(dowód: akta kontroli str. 90 - 96, 249 - 252)

2.4. Na zlecenie NIK, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rzeszowie zwany dalej PPIS przeprowadził kompleksową kontrolę Szkoły, w tym dostosowanie mebli szkolnych do wymagań ergonomii.

PPIS stwierdził, iż sprzęt używany przez Szkołę jest „w 100%” certyfikowany. Szkoła posiadała atesty i certyfikaty na zakupione w ostatnich latach meble szkolne, wyposażenie sal lekcyjnych i na sprzęt sportowy. Zmierzono wzrost uczniów oraz wysokość mebli (stolików i krzeseł) w 16 salach lekcyjnych, w których uczyło się 476 uczniów z 24 oddziałów z klas I-VI, w tym 244 uczniów z klas najmłodszych. Pomiar wykazał, iż stoliki i krzeselka 331 uczniów (69,5%) dostosowano do wymagań ergonomii.

(dowód: akta kontroli str. 90 - 100)

Z naruszeniem zapisów § 9 ust. 2 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny siedziało 145 uczniów (30,5%), z tego 40 z klas pierwszych, w tym wszyscy uczniowie z klasy Ib i Ie (zbyt wysokie krzeselka i stoliki), 24 z klas drugich, 22 z klas trzecich, 7 z klas czwartych, 23 z klas piątych oraz 29 z klas trzecich.

(dowód: akta kontroli str. 90 - 100)

Dyrektor Szkoły Dorota Chmura wyjaśniła, iż uczniowie klas I-III mają na stałe przydzielone sale lekcyjne, w których meble szkolne dostosowane do wymagań ergonomii. Klasom Ib i Ie przydzielono sale nr 204D i 107D. Podczas badania przeprowadzonego przez PPIS, uczniowie z tych klas mieli zajęcia w sali 304A i 303D, tj. w czytelnicy szkolnej i sali religijnej. Klasy IV-VI mają również przydzielone sale lekcyjne. Uczniowie w klasach siedzą w wyznaczonych miejscach, jednak zdarzają się przypadki, że się nimi zamieniają, a nauczyciele tego nie zauważają.

(dowód: akta kontroli str. 101 - 102, 277)

2.5. W kontroli ustalono, iż 29 oddziałów Szkoły uczyło się w 20 salach lekcyjnych „przypisanych” wychowawcom klas¹⁴. Minimalna i maksymalna powierzchnia sal lekcyjnych w Szkole wynosiła 34 m² i 67 m² (sala 306A 105D).

W 16 salach na 1 ucznia przypadało średnio od 2,08 m² do 5,08 m² powierzchni¹⁵.

(dowód: akta kontroli str. 90 - 100, 103)

Ustalone
nieprawidłowości

¹⁴ z jednej klasopracowni korzystały po dwie klasy: 1a i 1e (sala 107D), 1b i 2c (sala 204D), 1c i 3b (sala 203D), 1d i 3d (sala 303A), 2a i 2d (sala 105D), 2b i 2e (sala 106D), 2f i 2g (sala 102D), 3c i 3e (sala 307A) oraz 4c i 6a (sala 105C)

¹⁵ sale 105C i 307D o pow. 50 m², w których uczyło się po 24 uczniów, sala 303B o pow. 66m², w której uczyło się 13 uczniów

Średnia powierzchnia przypadająca na 1 ucznia w 4 salach nie przekraczała 2 m² i wynosiła 1,42, 1,52, 1,81 i 1,96 m². W salach o powierzchni 34, 35, 49 i 51 m² uczyło się odpowiednio 24, 23, 27 i 26 uczniów¹⁶. Według NIK nie stwarzało to uczniom odpowiedniego komfortu nauczania.

(dowód: akta kontroli str. 90 - 100 ,103)

2.6. Szkoła zapewnia uczniom możliwość zjedzenia ciepłego posiłku w postaci dwudaniowego obiadu przygotowywanego przez kuchnię szkolną, którego koszt wynosił 2,70 zł.

Zgodnie z § 10 ust. 2 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny, uczniowie posiłki spożywali w jadalni dysponującej 101 miejscami. Obiady dla uczniów wydawano w wyznaczonych porach.

Z ustaleń dokonanych w kontroli przez PPIS wynika, iż żywienie uczniów odbywało się w sposób bezpieczny i higieniczny. Produkcję posiłków prowadzono w sposób „zapewniający ich bezpieczeństwo zdrowotne”.

(dowód: akta kontroli str. 90 - 100, 143 - 151, 249 - 273)

2.7. Z informacji PPIS (sporządzonej po kompleksowej kontroli przeprowadzonej na zlecenie NIK) wynika, iż stan sanitarny pozostałych pomieszczeń Szkoły, nie budził zastrzeżeń.

Od sierpnia 2015 r. trwa termomodernizacja budynków Zespołu. Prace polegają m.in. na dociepleniu fundamentów, ścian, stropodachów i kominów, wymianie okien piwnicznych, drzwi, wykonaniu obróbek blacharskich i instalacji odgromowej, położeniu tynków oraz na remoncie chodników i uporządkowaniu terenu wokół Szkoły. Prace zakończyć się mają pod koniec lipca br.

Według PPIS teren Szkoły był należycie zabezpieczony, a prowadzone prace nie stwarzały zagrożenia dla uczniów i nauczycieli.

(dowód: akta kontroli str. 90 - 100, 152 - 157, 249 - 273)

2.8. Oględziny 8 sal lekcyjnych¹⁷, które przydzielono w roku szkolnym 2015/2016 uczniom klas I-III wykazały, iż składały się z dwóch części, tj. edukacyjnej i rekreacyjnej. Wyposażono je w stoliki, krzesła, regały, tablicę, projektory, tablice interaktywne, pomoce dydaktyczne, kąciki tematyczne, zabawki, gry, a także w komputery z dostępem do Internetu. Zorganizowano i przystosowano je (za wyjątkiem przypadków opisanych w pkt 2.4. wystąpienia pokontrolnego) w sposób adekwatny do wieku.

Pomieszczenia sanitarnohigieniczne (łazienki i toalety) znajdowały się obok lub w pobliżu sal lekcyjnych uczniów najmłodszych.

(dowód: akta kontroli str. 90 - 100, 249 - 273, 278)

2.9. Szkoła umożliwiała uczniom klas I-VI pozostawienie w jednym miejscu odzieży wierzchniej oraz obuwia na zmianę. Szatnie znajdowały się w najniższej kondygnacji Szkoły. Na korytarzu przed szatniami ustawiono krzeselka, z których uczniowie mogli korzystać podczas zmiany odzieży i obuwia.

Uczniowie klas I-III odzież i obuwie zostawiali w boksach, na oddzielnych wieszakach (z jednego boksów korzystały dwa oddziały klasowe). Uczniowie klas IV-VI korzystali z indywidualnych szafek zamykanych na szyfr, w których pozostawiali odzież, obuwie, a także podręczniki i przybory szkolne. Z 282 szafek korzystali wszyscy uczniowie klas IV- VI, a także uczniowie klasy 3e.

(dowód: akta kontroli str. 90 - 100, 158, 249 - 273)

2.10. Przeprowadzone oględziny sal lekcyjnych i szatni wykazały, iż wszystkim uczniom Szkoły zapewniono możliwość pozostawienia części podręczników

¹⁶ sala 306A i 305D - sale językowe, 202D i 301B

¹⁷ sale 105D, 106D, 107D, 203D, 204D, 303A i 307A

i przyborów szkolnych (§ 4a rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny). Podręczniki i przybory szkolne uczniowie klas I-III mogli pozostawiać w salach lekcyjnych, zaś uczniowie klas IV-VI w szatni (w szafkach).

(dowód: akta kontroli str. 90 - 100, 158, 249 - 273)

2.11. Szkoła podejmowała działania na rzecz „lekkich tornistrów”. W klasach przeprowadzono pogadanki na temat wad postawy i konsekwencji zdrowotnych związanych z nadmiernym ciężarem tornistrów (plecaków). Rodzicom i uczniom zwracano uwagę aby do Szkoły nie przynoszono zbędnych rzeczy, nadmiernie obciążających plecak (albumów zabawek niepotrzebnych książek). Wśród uczniów klasy 3b ogłoszono konkurs pod hasłem „Lekki plecak”.

Dla uczniów klas IV-VI Szkoła zakupiła podręczniki do matematyki, języka polskiego i przyrody, a wychowawcy klas proponowali uczniom aby przynosili „jeden podręcznik na ławkę”. Uczniów klas pierwszych i drugich objęto gimnastyką korekcyjną w ramach programu „Proste plecy”. W roku szkolnym 2015/2016 na zajęcia z gimnastyki korekcyjnej uczęszczało 50 uczniów z klas pierwszych i 9 z klas drugich. Uczniowie podręczniki i przybory szkolne mogli zostawiać w Szkole.

Dyrektor Szkoły Dorota Chmura stwierdziła, iż podejmowane działania okazały się skuteczne gdyż uczniowie chętnie zostawiali rzeczy w Szkole.

(dowód: akta kontroli str. 101 - 102, 104 - 105)

Na zlecenie NIK, ważenie tornistrów (plecaków) i wagi ciała uczniów przeprowadził PPIS. Ważenie przeprowadzono 10 i 11 maja br. i objęto nim 474 uczniów z 24 oddziałów (po 4 oddziały z klas I-VI).

Ważenie wykazało, iż waga tornistrów 408 uczniów, co stanowiło 86,1% objętych badaniem, nie przekraczała 15% masy ciała uczniów, z tego waga tornistrów 208 (43,9%) nie przekraczała 10%, a 200 (42,2%) od 10 do 15% wagi ucznia.

(dowód akta kontroli str. 99 - 100)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

PPIS stwierdził, iż waga tornistrów 66 uczniów, co stanowiło 13,9% zważonych ogółem, przekroczyła 15% masy ciała ucznia. Dotyczyło to 34 spośród 85 uczniów klas pierwszych (40%), z tego 15 z klasy 1e, 9 z klasy 1b, 7 z klasy 1d i 3 uczniów z klasy 1a. Plecaki 32 uczniów klas IV-VI przekraczały 15% wagi ciała, z tego 4 spośród 79 uczniów klas drugich (5,1%)¹⁸, 8 z 86 uczniów klas trzecich (9,3%)¹⁹, 11 z 71 uczniów klas czwartych (15,5%)²⁰, 8 z 73 uczniów klas piątych (10,9%)²¹, a także 1 ucznia klasy 6a spośród 80 uczniów klas szóstych (1,2%).

(dowód akta kontroli str. 99 - 100)

Dyrektor Szkoły Dorota Chmura wyjaśniła, że nadmierne obciążenie tornistrów (plecaków), zwłaszcza uczniów klas pierwszych wynika z tego, iż oprócz podręczników i przyborów szkolnych przynoszą zabawki. Problemem jest także sama waga plecaków.

(dowód: akta kontroli str. 274)

2.12. Szkoła zapewniała uczniom dostęp do Internetu poprzez darmową regionalną sieć szerokopasmową aglomeracji rzeszowskiej ResMAN. Do dyspozycji uczniów pozostawało 41 komputerów będących w dyspozycji Szkoły, z tego 29 w dwóch pracowniach komputerowych, 18 w dwóch salach językowych i 4 komputery w Internetowym Centrum Informacji Multimedialnej (ICIM) zlokalizowanym w czytelnicy szkolnej.

Z informacji dyrektor Szkoły wynika, iż uczniowie klas I-VI z komputerów z dostępem do Internetu korzystają tylko pod opieką nauczyciela, a na każdym komputerze (po

¹⁸ 3 z klasy 2d i 1 z klasy 2a

¹⁹ 3 z klas 3c i 3e oraz 2 z 3d

²⁰ 8 z klasy 4a, 2 z 4d i 1 z 4c,

²¹ 4 z klasy 5c, 3 z klasy 5d i 1 z klasy 5a

zakupieniu licencji) zainstalowano program „Cenzor” – wersja 2.43 upgrade, zabezpieczający przed dostępem do treści niepożądanych.

Sieci Wi-Fi – ResMAN, uczniom nie udostępniano. Korzystają z niej nauczyciele, których urządzenia, tj. laptopy, tablety, komputery stacjonarne w klasopracowniach czy telefony zarejestrowano w bazie. Każdy z użytkowników ma indywidualny login i hasło przypisane do urządzenia, a rejestracji do sieci dokonuje upoważniona do tego osoba. Dyrektor Szkoły stwierdziła, iż nikt poza zarejestrowanymi użytkownikami do szkolnej sieci Wi-Fi się nie zaloguje, a szkoły korzystające z Internetu poprzez sieć ResMAN objęte są wielowarstwową ochroną, w tym ochroną przed dostępem do niepożądanych stron internetowych.

(dowód akta kontroli str. 106 - 128)

Usuwaniami usterek i drobnych awarii, rejestrowaniem użytkowników Wi-Fi, instalowaniem i aktualizowaniem oprogramowania, opieką i nadzorem nad wdrażanymi systemami zajmował się pracownik Szkoły zatrudniony na stanowisku operatora maszyn.

Wyjaśnił on, iż na dwóch komputerach w sali 303B i na jednym komputerze w sali 304A program Cenzor nie był aktywowany, ponieważ dzień wcześniej sformatowano i przeinstalowano cały system operacyjny do ustawień fabrycznych. Po zainstalowaniu nie uruchomiono blokady Cenzor. Blokadę aktywowano natychmiast po stwierdzeniu braku aktywacji.

(dowód: akta kontroli str. 138 - 142)

2.13. Szkoła zapewniała uczniom pomoc przedlekarską. Stosownie do art. 67 ust. pkt 4 ustawy o systemie oświaty, uczniowie mogli korzystać z pomocy dyplomowanej higienistki środowiska szkolnego w gabinecie profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej. Z pomocy tej uczniowie mogli korzystać od poniedziałku do piątku w godz. od 7.25 do 15.00 chociaż zdarzały się przypadki opisane w pkt 2.14. wystąpienia pokontrolnego, że higienistka pomocy przedmedycznej uczniom nie mogła udzielić.

(dowód: akta kontroli str. 164 - 168, 249 - 273)

Zgodnie z § 20 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy, pomieszczenia Szkoły wyposażono w apteczki zawierające środki niezbędne do udzielania pierwszej pomocy oraz w instrukcje o zasadach jej udzielania.

Apteczki znajdowały się w pokoju nauczycielskim, pokoju nauczycielskim wychowania fizycznego, pracowni techniki, sekretariacie, świetlicy, kuchni oraz na krytej pływalni. Wyposażone je m.in. w opatrunki, bandażę, plastry, chusty trójkątne, opaski elastyczne, koce ratunkowe termomodernizacyjne, rękawiczki lateksowe, nożyczki i maseczki do sztucznego oddychania. W trakcie oględzin zawartości apteczek, przeterminowanych środków i leków nie stwierdzono.

(dowód: akta kontroli str. 169, 249 - 273)

Nauczyciele, w tym prowadzący zajęcia wychowania fizycznego, zostali przeszkoleni w zakresie udzielania pierwszej pomocy. W maju 2014 r. ukończyli dwugodzinne szkolenie z elementami praktyki z zakresu pierwszej pomocy przedmedycznej w nagłych wypadkach zagrażających życiu. Szkolenie zorganizowała dyrekcja Zespołu (w ramach wewnątrzszkolnego doskonalenia nauczycieli), które przeprowadziło Altis – Szkolenia z Bielska Białej.

(dowód akta kontroli str. 170 - 174)

2.14. W roku szkolnym 2015/2016 zarejestrowano 9 zdarzeń jako wypadki na terenie Szkoły, z tego 8 w 2015 r. oraz 1 w 2016 r. Były to wypadki lekkie, z czego po cztery zdarzenia wydarzyły się w trakcie lekcji wychowania fizycznego lub przerwy lekcyjnej, a jedno podczas lekcji religii.

Analiza tych zdarzeń wykazała, że:

- prowadzono rejestr wypadków i sporządzano dokumentację powypadkową. Rejestr wypadków i protokoły powypadkowe prowadzono zgodnie z wzorem określonym w załączniku nr 1 i 2 do rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny,
- każdorazowo o wypadku zawiadamiano podmioty, wymienione w § 41 ust. 1 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny,
- w 6 przypadkach Szkoła zapewniła poszkodowanym uczniom niezwłoczną opiekę. Pierwszej pomocy medycznej udzieliła higienistka, a następnie przekazała poszkodowanego pod opiekę rodziców. W przypadku 3 zdarzeń (zaburzenia widzenia, uraz głowy i ręki) powiadomiono rodziców uczniów o zaistniałym zdarzeniu, gdyż higienistka była nieobecna,
- z rejestru wypadków uczniów oraz protokołów powypadkowych wynika, iż w Szkole podjęto środki zapobiegawcze. Przypominano uczniom zasady bezpiecznego zachowania na zajęciach, w tym na lekcjach wychowania fizycznego, na przerwach oraz w trakcie gier i zabaw. W jednym przypadku (dot. urazu głowy) usunięto wystający element pod schodami²².

(dowód akta kontroli str. 175 - 221)

2.15. Zgodnie z § 3 ust. 1 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny, dyrektor Szkoły przeprowadziła w dniu 31 sierpnia 2015 r. kontrolę bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z obiektów należących do Szkoły (Zespołu), w tym bezpiecznych i higienicznych warunków nauki. Z ustaleń kontroli sporządzono protokół, który podpisały osoby biorące w niej udział. Kopie protokołu przekazano organowi prowadzącemu.

Zespół kontrolny stwierdził, iż zapewniono bezpieczne i higieniczne warunki pobytu uczniów w Szkole. Wskazano jednak potrzebę wymiany świetlówek w 11 salach lekcyjnych i na korytarzu, opracowania planu ewakuacji 16 sal lekcyjnych i świetlicy, a także konieczność zamontowania zamknięć kabin – w 6 toaletach. Usterki usunięto, co potwierdziła notatka służbowa z 14 września 2015 r.

(dowód akta kontroli str. 222 - 232)

2.16. Kontrole zewnętrzne w Szkole przeprowadzał PPIS. Decyzją z 19 maja 2015 r. nakazał dyrektorowi doprowadzić nawierzchnię czterech boisk asfaltowych do należytego stanu technicznego. Nawierzchnia boisk była „zniszczona, popękana, nierówna” z wyraźnymi ubytkami, co było niezgodne z § 7 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny.

Na wniosek dyrektora Szkoły, PPIS zmienił termin wykonania decyzji do 31 sierpnia 2016 r. Uzasadnił to pracami związanymi z budową boiska wielofunkcyjnego opisanymi w pkt 2.1.3. wystąpienia pokontrolnego.

W listopadzie 2015 r. PPIS przeprowadził kontrolę bloku żywienia, a w grudniu 2015 r. i marcu 2016 r. kontrolę jakości wody w krytej pływalni. W wyniku tych kontroli, decyzjami z 25 i 29 marca 2016 wyłączono z użytkowania nieckę basenową (na okres 4 dni) ze względu na nieprzydatność wody do kąpieli.

Na zlecenie NIK, w maju 2016 r. PPIS skontrolował stan sanitarny Szkoły oraz dostosowanie mebli szkolnych do wzrostu uczniów. Przeprowadził także pomiar wagi uczniów i plecaków szkolnych, a wyniki tej kontroli przedstawiono w pkt 2.4., 2.7. i 2.11. wystąpienia pokontrolnego.

(dowód akta kontroli str. 233 - 248)

²² wypadek nr 18/2015 z 1 grudnia 2015 r.

Według NIK, Szkoła zapewniała uczniom możliwość korzystania z pomieszczeń do nauki z niezbędnym wyposażeniem, biblioteki, świetlicy, szatni, zespołu urządzeń sportowo rekreacyjnych czy gabinetu profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej. Uczniom umożliwiono pozostawianie części podręczników i przyborów szkolnych, zapewniono także dostęp do Internetu wraz z zabezpieczeniem przed dostępem do treści niepożądanych. Nauczycieli przeszkolono z zakresu udzielania pierwszej pomocy, a sposób prowadzenia dokumentacji powypadkowej uczniów nie budził zastrzeżeń.

Zastrzeżenia NIK dotyczyły nieprzestrzegania wymogu ergonomii, braku tablic informacyjnych określających zasad bezpiecznego użytkowania urządzeń sportowych i sprzętu sportowego, a także działań na rzecz lekkich plecaków uczniów.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli²³, wnosi o:

- podjęcie działań w celu planowania zajęć dydaktyczno-wychowawczych z uwzględnieniem potrzeby równomiernego obciążenia zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia.
- zapewnienie wszystkim uczniom dostosowanych do zasad ergonomii ławek i krzeseł

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach, jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Rzeszowie.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Rzeszów, dnia czerwca 2016 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie

²³ Dz. U. z 2015 r., poz. 1096 oraz z 2016 r. poz. 677

Kontroler

Cezary Paciura
gł. specjalista kontroli państwowej

Dyrektor

Wiesław Motyka